

C12C 3/00 (2006.01)
C07D 311/32 (2006.01)

(19)
ČESKÁ
REPUBLIKA

ÚŘAD
PRŮMYSLOVÉHO
VLASTNICTVÍ

(21) Číslo přihlášky: **2014-913**
(22) Přihlášeno: **16.12.2014**
(40) Zveřejněno: **29.06.2016**
(Věstník č. 26/2016)
(47) Uděleno: **25.07.2018**
(24) Oznámení o udělení ve věstníku: **05.09.2018**
(Věstník č. 36/2018)

(56) Relevantní dokumenty:
(BARTMANŠKA, AGNIESZKA; BIOTRANSFORMATIONS OF PRENYLATED HOP FLAVONOIDS FOR DRUG DISCOVERY AND PRODUCTION; CURRENT DRUG METABOLISM, 2013(14), 1083-1097), 12. 2013.
US 8067622 B2; CA 2549662 A1.

(73) Majitel patentu:
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze,
Praha 6 - Dejvice, CZ
BIOMEDICA, spol. s r.o., Praha 5, CZ

(72) Původce:
prof. Ing. Pavel Dostálek, CSc., Mělník, CZ
Ing. Tereza Hudcová, Praha 6, CZ
Ing. Lukáš Jelínek, Ph.D., Středokluky, CZ
Ing. Kristýna Fialová, Plzeň, CZ
Ing. Marcel Karabín, Ph.D., Havířov - Prostřední
Suchá, CZ

(74) Zástupce:
Oddělení VaV VŠCHT Praha, Ing. Iveta
Pospíšilová, Technická 5, 166 28 Praha 6

(54) Název vynálezu:
**Způsob přípravy chmelového materiálu se
zvýšeným obsahem 8-prenylaringeninů a
chmelový materiál**

(57) Anotace:
Řešení poskytuje způsob přípravy chmelového materiálu se zvýšeným obsahem 8-prenylaringeninů v chmelu a/nebo chmelovém materiálu, kdy se chmel a/nebo chmelový materiál o vlhkosti nepřesahující 10 % hmotn. inkubuje po dobu 2 až 10 dní při teplotě v rozmezí 40 až 80 °C za přítomnosti alespoň jednoho oxidu kovu jako katalyzátoru. Dále řešení poskytuje chmelový materiál, vyznačený tím, že obsahuje alespoň 0,03 % hmotn. 8-prenylaringeninů. Výsledný chmelový materiál je vhodný pro potravinářské a farmaceutické využití nebo pro izolaci biologicky aktivních látek.

Způsob přípravy chmelového materiálu se zvýšeným obsahem 8–prenylnaringeninů a chmelový materiál

5 Oblast techniky

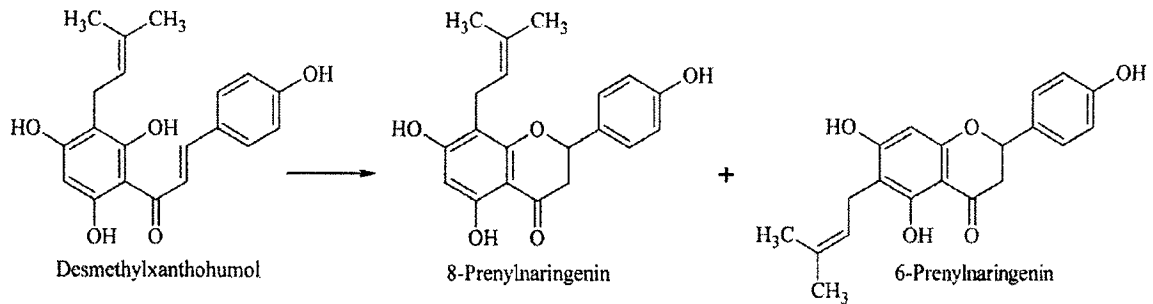
Vynález spadá do oblasti fyzikálně–chemického zpracování rostlinných materiálů využívaných k farmaceutickým účelům a týká se konkrétně způsobu zpracování sušených chmelových hlávek či odhořčeného chmelového materiálu do formy chmelového preparátu bohatého na přírodní
10 fytoestrogen 8–prenylnaringenin.

Dosavadní stav techniky

15 Hlávky samičích rostlin chmele otáčivého (*Humulus lupulus* L.) jsou bohatým zdrojem řady látek s prokazatelně pozitivními účinky na lidské zdraví. V současnosti je předmětem zájmu zejména skupina prenylflavonoidů, která v sobě kombinuje fyzikálně–chemické vlastnosti chmelových pryskyřic a polyfenolů (Basařová et al., 2004). Z biologického hlediska se jedná o látky, u
20 kterých byly prokázány výjimečné antioxidační (Gerhauser C. et al, 2002), antikancerogenní (Gerhauser C. et al., 2005), kardioprotektivní (Anthony M. et al., 1997) a estrogenní (Chadwick L. R. et al., 2006) účinky. Velmi zajímavým zástupcem prenylflavonoidů je jeden z nejsilnějších doposud izolovaných fytoestrogenů 8–prenylnaringenin. Estrogenní aktivita této látky je odvozena od její schopnosti interagovat s estrogenními receptory ER α a ER β , přičemž samotný
25 účinek interakce je založen na principu kompetitivní inhibice těchto receptorů (Bacciottini L., et al, 2007). V současné době probíhá intenzivní výzkum, zaměřený na využití 8–prenylnaringeninů pro potlačení řady klimakterických symptomů (deprese, únava atd.), prevenci rakoviny prsu a léčení osteoporózy (Chadwick L. R. et al., 2006).

8–prenylnaringenin vyskytuje téměř výhradně ve chmelových hlávkách, kde jeho množství
30 nepřesáhne 0,02 % hmotn. Pivo je tudíž jediným přirozeným zdrojem 8–prenylnaringeninů v lidské stravě. Zde je však obsažen jen v minimálním množství, které je ze zdravotního hlediska bezvýznamné (Jurková M. et al., 2013). Lidská mikroflóra tlustého střeva je však schopna tuto látku sama tvořit z jiného chmelového prenylflavonoidu, isoxanthohumolu (Possemiers S. et. al.,
35 2006), který je v pivu relativně hojně zastoupen (Jurková M. et al., 2013). Účinnost zmíněné biokonverze může být u zdravého člověka až 80 % a množství takto vzniklého 8–prenylnaringeninů dosahuje často až desetinásobku množství původně přijatého z piva. Je třeba si ovšem uvědomit, že míra této přeměny je vysoce závislá na mnoha faktorech, zejména pak na věku, genetické výbavě a zdravotním stavu jedince (Possemiers S. et. al., 2006).

40 Výše zmíněná biokonverze isoxanthohumolu na 8–prenylnaringenin by byla ovšem z výrobního hlediska velmi složitý a ekonomicky nesmírně nákladný biotechnologický proces, a proto jsou v současné době hledány snadnější a úspornější alternativy výroby této látky. Jednu z možností může představovat využití chmelového prenylflavonoidů desmethylxanthohumolu, který je v chmelových hlávkách relativně hojně zastoupený (Atlas českých odrůd chmele, *Chmelařský
45 institut s.r.o.*, Žatec 2012) a který může za určitých podmínek snadno izomerovat na směs 6–prenylnaringeninů (velmi slabé estrogenní účinky) a 8–prenylnaringeninů (viz obr. 1).

Obr. 1.: Izomerace desmethylxanthohumolu na 6– a 8–prenylnaringenin

5 V současnosti je znám pouze jediný způsob zvýšení obsahu 8–prenylnaringeninů v chmelu a chmelových materiálech. Metodika je popsána v patentu z roku 2009 (EP1727555 B1) a je založena na izomeraci prenylflavonoidů ve vlhčeném chmelovém materiálu za zvýšené teploty a v zásadité oblasti pH. Tato metoda se však jeví jako finančně nákladná a časově zdouhavá.

10 Literatura:

- Basarová G. et al., *Chem. Listy* (2004), 98, 825–830.
 Gerhauser C. et al., *Mol. Cancer Ther.* (2002), 1, 959–969.
 Gerhauser C., *Eur. J. Cancer* (2005), 41, 1941–1954.
 15 Anthony M. et al., *Arterioscler. Thromb. Vasc. Biol.* (1997), 17, 2524–2531.
 Chadwick L. R. et al., *Phytomedicine* (2006), 13, 119–131.
 Jurková M. et al., *Kvasný Prům.* (2013), 59, 41–49.
 Possemiers S. et al., *J. Agric. Food Chem* (2005), 53, 6281–6288.
 Bacciottini L., et al., *Clin. Cases Miner. Bone. Metab.* (2007), 4, 123.
 20 De Keukeleire D. et al., *U.S. Patent Application 2009–04–24*. EP1727555 B1
 Atlas českých odrůd chmele, *Chmelařský institut s.r.o.*, Žatec 2012

Podstata vynálezu

25 Výše uvedené nedostatky stavu techniky odstraňuje předkládaný vynález, jehož předmětem je nový způsob zpracování chmele a chmelových materiálů do formy preparátu se zvýšeným obsahem fytoestrogenů 8–prenylnaringeninů. Tento způsob zpracování je založen na principu tzv. suché izomerace, kdy z chmelového prenylflavonoidů desmethylxanthohumolu vzniká směs
 30 izomerů 6– a 8–prenylnaringeninů.

Podstata vynálezu spočívá v tom, že se chmel a/nebo chmelový materiál o vlhkosti nepřesahující 10 % hmotn. inkubuje po dobu 2 až 10 dní při teplotě v rozmezí 40 až 80 °C za přítomnosti
 35 alespoň jednoho oxidu kovu, například oxidu přechodného kovu či oxidu kovu alkalických zemin (potravinářská čistota), jako katalyzátoru.

Chmelový materiál s výhodou zahrnuje sušené chmelové hlávky nebo chmelové pelety, odhořčený chmelový materiál (např. odhořčený zbytek po CO₂ extrakci) a chmelový extrakt.

40 S výhodou se použije vstupní chmelový materiál s co nejvyšším obsahem desmethylxanthohumolu. Z tohoto hlediska je z českých chmelů nejvíce vyhovující odrůda Vital, která podle údajů Chmelařského institutu, s. r. o. (Atlas českých odrůd chmele, Chmelařský institut s.r.o., Žatec 2012) obsahuje 0,25 až 0,40 % hmotn. desmethylxanthohumolu. Jako výhodné se rovněž ukázalo využití odhořčeného zbytku (chmelový materiál zbavený pryskyřic
 45 prostřednictvím CO₂ extrakce) granulovaného chmele této odrůdy. Podíl desmethylxanthohumolu u odhořčeného zbytku je stejný nebo mírně zvýšený v porovnání s původním chmelovým

materiálem, nicméně není zde přítomna řada balastních látek, zejména α - a β -hořké kyseliny. Další nespornou výhodou odhořčených chmelových zbytků je jejich nízká cena.

5 Pro zajištění co nejvyšší míry izomerace je nezbytné, aby vstupní chmelový materiál reagoval suchý. Použití materiálu s vlhkostí převyšující 10 % hmotn., vede k výraznému snížení reakčního výtěžku. Vlhký chmelový materiál sebou rovněž přináší zvýšené riziko plísňové kontaminace. Teplotní rozmezí izomerace je 40 až 80 °C, s výhodou 50 až 70 °C. Použití nižší teploty se projeví nižší výtěžností reakce. Naopak použití vyšších teplot neumožní dosáhnout vyšších výtěžností a při překročení uvedené maximální teploty může dojít i k termické degradaci 8-
10 prenylnaringenin. Rychlost a výtěžnost izomerace desmethylxanthohumolu na 6- a 8- prenylnaringenin je krom výše zmíněné teploty závislá také na přítomnosti katalyzátoru (např. oxid hořečnatý či oxid titaničitý), jehož dávka se s výhodou pohybuje v rozmezí 0,1 až 0,5 % původní (vstupní) hmotnosti chmelového materiálu. Aplikace katalyzátoru se provádí tak, že ke chmelovému materiálu je přidán jemně mletý katalyzátor a vzniklá směs je následně důkladně
15 promíchána tak, aby došlo k distribuci částic katalyzátoru v celém objemu směsi.

Doba reakce se pohybuje od 2 do 10 dní, maximálního výtěžku 8-prenylnaringenin se dosáhne při době reakce v intervalu 7 až 9 dní izomerace.

20 Použitím postupu podle předkládaného vynálezu lze navýšit množství 8-prenylnaringenin přítomného v původním chmelovém materiálu o více než 60 %, což představuje významně vyšší výtěžek než v postupech známých ze stavu techniky.

25 K výrobě chmelového preparátu se zvýšeným obsahem 8-prenylnaringenin lze v průmyslovém měřítku využít jakoukoliv vsádkově či kontinuálně pracující sušárnu vybavenou zařízením pro regulaci teploty.

Předmětem předkládaného vynálezu je dále chmelový materiál s obsahem alespoň 0,03 % hmotn. 8-prenylnaringenin. Chmelovým materiálem jsou s výhodou sušené chmelové hlávky, odhořčené chmelové hlávky, chmelový extrakt.
30

Předmětem předkládaného vynálezu je také chmelový materiál s obsahem alespoň 0,03 % hmotn. 8-prenylnaringenin, připravitelný způsobem podle vynálezu.

35

Příklady uskutečnění vynálezu

Příklad 1

40

K 50 kg mletého a suchého (vlhkost max. 10 % hmotn.) zbytkového materiálu vzniklého CO₂ extrakcí pelet typu 90 odrůdy Vital (obsah desmethylxanthohumolu – 0,50 % hmotn.; obsah 8-prenylnaringenin – 0,02 % hmotn.) bylo přidáno 150 g (tj. 0,3 % hmotn. jemně mletého oxidu titaničitého (potravinářská čistota). Vzniklá směs byla důkladně promíchána minimálně 10 minut,
45 aby došlo k distribuci částic katalyzátoru v celém objemu směsi, která byla v následujícím kroku umístěna do vsádkové či kontinuální sušárny, kde byla ponechána 8 dní při teplotě 60 °C. Obsah 8-prenylnaringenin v nově vzniklém chmelovém preparátu převyšoval hranici 0,032 % hmotn..

50 Příklad 2

K 50 kg mletého a suchého (vlhkost max. 10 % hmotn.) zbytkového materiálu vzniklého CO₂ extrakcí pelet typu 90 odrůdy Vital (obsah desmethylxanthohumolu – 0,50 % hmotn. obsah 8-prenylnaringenin – 0,02 % hmotn.) bylo přidáno 150 g (tj. 0,3 % hmotn.) jemně mletého oxidu hořečnatého (potravinářská čistota). Vzniklá směs byla důkladně promíchána minimálně 10
55

minut, aby došlo k distribuci částic katalyzátoru v celém objemu směsi, která byla v následujícím kroku umístěna do vsádkové či kontinuální sušárny, kde byla ponechána 8 dní při teplotě 60 °C. Obsah 8–prenylnaringeninů v nově vzniklém chmelovém preparátu převyšoval hranici 0,032 % hmotn.

5

Průmyslová využitelnost

Nový způsob zpracování chmelových materiálů podle předkládaného vynálezu umožňuje získat chmelový preparát s relativně vysokým obsahem fytoestrogenů 8–prenylnaringeninů. Tento preparát představuje velmi dobrou surovinu pro potravinářský nebo farmaceutický průmysl, kde může být použit buď samostatně jako doplněk stravy, případně z něj mohou být biologicky aktivní látky izolovány k dalšímu využití.

15

PATENTOVÉ NÁROKY

20

1. Způsob přípravy chmelového materiálu se zvýšeným obsahem 8–prenylnaringeninů v chmelu a/nebo chmelovém materiálu, **vyznačený tím**, že se chmel a/nebo chmelový materiál o vlhkosti nepřesahující 10 % hmotn. inkubuje po dobu 2 až 10 dní při teplotě v rozmezí 40 až 80 °C za přítomnosti alespoň jednoho oxidu kovu jako katalyzátoru.

25

2. Způsob podle nároku 1, **vyznačený tím**, že chmelový materiál je vybrán ze skupiny zahrnující sušené chmelové hlávky, odhořčené chmelové hlávky, chmelový extrakt.

30

3. Způsob podle kteréhokoliv z předcházejících nároků, **vyznačený tím**, že se inkubace provádí při teplotě v rozmezí 50 až 70 °C.

35

4. Způsob podle kteréhokoliv z předcházejících nároků, **vyznačený tím**, že se oxid kovu použije v množství 0,1 až 0,5 % vstupní hmotnosti chmelového materiálu.

5. Způsob podle kteréhokoliv z předcházejících nároků, **vyznačený tím**, že oxidem kovu je oxid přechodného kovu a/nebo oxid kovu alkalických zemin, s výhodou oxid titaničitý a/nebo oxid hořečnatý.

40

6. Způsob podle kteréhokoliv z předcházejících nároků, **vyznačený tím**, že doba inkubace je v rozmezí 7 až 9 dní.

7. Chmelový materiál, připravitelný způsobem podle kteréhokoliv z nároků 1 až 6, **vyznačený tím**, že obsahuje alespoň 0,03 % hmotn. 8–prenylnaringeninů.

45

Konec dokumentu

50